

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

PEDAGOGIK OLIY O'QUV YURLARI TALABALARIGA XORIJIY TILLARNI MEDIATEXNOLOGIYALAR ASOSIDA O'QITISH METODIKASI

Pirnazarova Anbar Abdusaidjon qizi

JDPU Chet tillar fakul'teti 2-bosqich magistranti

Annotatsiya:

Maqolamizda universitetlarda chet tillarini o'qitishda raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Mualliflar raqamli ta'lim vositalarining to'liq ta'rifini taklif qilishadi, bu internetga asoslangan ommaviy axborot vositalari, kompyuterga asoslangan ommaviy axborot vositalari va ta'lim maqsadlari uchun mobil vositalar uchun atamadir. Chet tillarini o'qitishda ishlatiladigan raqamli ta'lim vositalari o'z funktsiyalari va qo'llab-quvvatlaydigan o'quv tajribasiga ko'ra hikoya qiluvchi, interaktiv, moslashuvchan, kommunikativ va samarali vositalarga bo'linadi. Maqolada podkasting, multimedia taqdimotlari, raqamli hikoyalar va boshqa internetga asoslangan ommaviy axborot vositalarini chet tillarini o'qitishga qo'shishning samarali usullari ko'rsatilgan. Mualliflarning ta'kidlashicha, ingliz tilini o'qitishda zamonaviy ommaviy axborot vositalaridan foydalanish usuli o'qituvchi tomonidan belgilanadi va o'quv maqsadlariga bog'liq. Natijalar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy ommaviy axborot vositalaridan o'quv dasturlari uchun samarali foydalanish va chet tili ko'nikmalarini ham, umumiy o'rganish ko'nikmalarini ham rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash mumkin. O'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, media-ta'lim va chet tillarini o'qitishning integratsiyasi bugungi kunda zamonaviy universitetlarda qo'llaniladigan eng istiqbolli innovatsion ta'lim texnologiyasi bo'lib qolmoqda.

Tayanch so'zlar: raqamli texnologiya, psixo-pedagogik, funktsional, empirik tadqiqotlar, ijtimoiy, siyosiy, madaniy, ma'rifiy.

Hayotimizning barcha sohalarida yangi raqamli texnologiyalarni jadal joriy etish va mavjud axborot texnologiyalarini, shu jumladan media texnologiyalarini yanada rivojlantirish ta'limda tez tub o'zgarishlarga olib keldi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki [1] tez o'zgaruvchan ijtimoiy-madaniy vaziyat ta'limdagi sezilarli o'zgarishlarni boshlashga yordam beradigan yana bir omil bo'ladi. Koronavirus pandemiyasi bilan bog'liq hozirgi ijtimoiy vaziyat raqamli texnologiyalar asosida masofaviy ta'lim

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

kurslarini tashkil etuvchi universitetlar uchun katta qiyinchilik tug'diradi. Ta'lim tizimi hozirgi kunda raqamli transformatsiyani boshdan kechirmoqda. O'zbekiston tadqiqotchilarining fikriga ko'ra [3], oliy ta'limning raqamli transformatsiyasi - bu raqamli texnologiyalarning barcha darajadagi ta'lim amaliyotiga qo'shilishi, bu turli xil media texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitishning innovatsion usullarini ishlab chiqishni nazarda tutadi: mobil, aqlli texnologiyalar, interaktiv axborot texnologiyalari va boshqa tegishli Internetga asoslangan ta'lim vositalaridir.

Zamonaviy media texnologiyalarining ta'limga ta'siri ko'plab tadqiqotlar mavzusi bo'lib qolmoqda. O'z tadqiqotida A. Verbitskiy [5] jamiyatda kiber sotsializatsiya davrida raqamli ta'limni amalga oshirish orqali oliy ta'lim tizimi duch keladigan muammolarni tahlil qiladi. U ta'limni samarali raqamlashtirishning yagona yo'li kontekstli ta'limning psixo-pedagogik nazariyasi tomonidan qo'llab-quvvatlanishini ta'kidlaydi. Kontekstli ta'lim nazariyasiga muvofiq, D. Laurillard [6] o'quv texnologiyalaridan samarali foydalanish uchun ularning suhbat asoslarini taklif qildi. U ommaviy axborot vositalarining funktsional tasnifini ishlab chiqdi va taklif qilingan doirada ularning pedagogik jarayonlarga qo'shgan hissasini tahlil qildi. Oldingi tadqiqotlar Laurillardning ta'lim vositalarining tasnifini onlayn o'qitish jarayonining tarkibiy qismlarini tahlil qilish uchun qo'llashga qaratilgan [7] va muzey veb-saytlarini o'rganish samaradorligini baholash [8]. Ushbu maqolada biz Laurillardning media tasnifini universitetlarda tatbiq etishda chet tillarini o'qitishda raqamli ommaviy axborot vositalarining pedagogik samaradorligini tahlil qilish uchun xuddi shunday tarzda qabul qilishni taklif qilamiz.

Tadqiqotimizda biz quyidagi usullardan foydalandik: ilmiy tushunchalarni tahlil qilish va sintez qilish, tarkibni tahlil qilish, tavsiflash usuli, natijalarni tarkibiy va funktsional tahlil qilish, miqdoriy va sifatli tadqiqotlar. Tadqiqotimiz maqsadiga erishish uchun quyidagi qadamlar qo'yildi. Birinchidan, biz raqamli ta'lim vositalarini turli mezonlar asosida aniqladik va tasnifladik. Biz ta'lim kontekstida raqamli media va zamonaviy media atamalarini hamda tabaqalashtirilgan atamalar ta'lim ommaviy axborot vositalari va media ta'lim texnologiyalarini aniqladik. Biz D. Laurillard tomonidan taklif qilingan ta'lim vositalarining funktsional tasnifini ko'rib chiqdik va uning asosiy fikrlarini umumlashtirdik. Ikkinchidan, biz Kuban Davlat universitetida chet tillarini o'qitishda raqamli ta'lim vositalaridan foydalanishni tasvirlab berdik. Biz D.Laurillardning chet tillarini o'qitishda raqamli ommaviy axborot vositalarining samaradorligini tahlil qilish uchun ta'lim vositalarining tasnifini ko'rib chiqamiz.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Talabalarning raqamli ommaviy axborot vositalarining til va umumiy ko'nikmalarni rivojlantirishga qo'shgan hissasi haqidagi tasavvurlarini o'rganish uchun biz kuzatuv, so'rov, miqdoriy tadqiqotlar yordamida empirik tadqiqotlar o'tkazdik. Raqamli ta'lim vositalarining ta'rifi va tasnifi zamonaviy axborot jamiyati raqamli texnologiyalarning barqaror rivojlanishisiz mavjud bo'lolmaydi, bu esa ommaviy axborot vositalarining ta'sirini kuchaytiradi va universitetlarda media ta'lim texnologiyalarini yanada rivojlantirishni talab qiladi. Ta'lim vositalarining ta'rifini aniqlashtirish uchun ommaviy axborot vositalarining mavjud tasniflarini turli mezonlar asosida tahlil qilish zarur. Tarixiy mezondan foydalanib, ommaviy axborot vositalarini quyidagilarga bo'lish mumkin: keng ko'lamli ommaviy axborot vositalari qo'lda yozilgan ommaviy axborot vositalari, bosma ommaviy axborot vositalari, elektron ommaviy axborot vositalari (telegraf, radio, kino), raqamli ommaviy axborot vositalari (veb-saytlar, internet, messenjerlar), integratsiyalashgan ommaviy axborot vositalari (barcha turdagi ommaviy axborot vositalarini birlashtirgan va yaratadiganlar a konvergent media muhiti).

Raqamli media-bu internetga asoslangan ommaviy axborot vositalari, kompyuterga asoslangan ommaviy axborot vositalari va mobil vositalar uchun soyabon atamasi. Raqamli texnologiyalar atamasi turli xil media texnologiyalarini, shu jumladan internetga asoslangan texnologiyalarni, kompyuterga asoslangan texnologiyalarni va mobil texnologiyalarni anglatadi. Ularning rivojlanishining rivojlanishiga tayanib, ommaviy axborot vositalarini an'anaviy va zamonaviyga bo'lish mumkin. An'anaviy ommaviy axborot vositalariga an'anaviy analog madaniyatda paydo bo'lgan barcha turdagi ommaviy axborot vositalari kiradi. Zamonaviy ommaviy axborot vositalari-bu raqamlashtirish, jamiyatimizning kiber sotsializatsiyasi davrida rivojlangan ommaviy axborot vositalaridir. Raqamli ommaviy axborot vositalari evolyutsiyasida zamonaviy ommaviy axborot vositalari deb ataladi. Shu sababli, raqamli media va zamonaviy media atamalari bizning ishimiz nutqida bir-birining o'rnida ishlatilishi mumkin. Ommaviy axborot vositalari tarkibiga ko'ra: ilmiy, ijtimoiy, siyosiy, madaniy, ma'rifiy va boshqalarga bo'linadi. Pedagogik nazariya va amaliyotda pedagogik media texnologiyasi ommaviy axborot vositalaridan ta'lim maqsadlarida foydalanadigan texnika sifatida ta'riflanadi. Ta'lim vositalari atamasi media ta'limi atamasidan ajralib turishi kerak.

Ta'lim vositalari ma'lum bir o'quv dasturi doirasida bilim va ko'nikmalarni egallash vositasi sifatida tushunilsa, media-ta'lim bu ommaviy axborot vositalari bilan va undan o'rganishni nazarda tutadigan va ommaviy axborot vositalari va

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

axborot savodxonligini rivojlantirishga qaratilgan ta'lim jarayonidir; Tanqidiy fikrlash va muloqot qobiliyatlarini egallash [10], ijodkorlikni targ'ib qilish, media matnlarini talqin qilish va tahlil qilishni targ'ib qilish; media texnologiyalari orqali o'zini namoyon qilishni targ'ib qilish. Ta'lim vositalarining ta'rifini kengaytirish uchun biz D. Laurillard tomonidan taqdim etilgan ta'lim vositalarining analitik tasnifidan foydalanishni taklif qilamiz [6]. Ular taqdim etgan o'quv tajribasi va bajaradigan funksiyalariga ko'ra, D. Laurillard ta'lim vositalarining besh turini aniqlaydi: hikoya, interaktiv, kommunikativ, moslashuvchan va samarali. Ta'lim axborot vositalari taklif etilayotgan funktsional tasnifi, har bir media turi tasvirlangan xarakterlanadi, va talaba ta'lim tajribasi ma'lum bir turi bilan bog'liq: hikoya media qo'llab-quvvatlash tinglash, tushunish; interaktiv media qo'llab-quvvatlash tadqiqot, tadqiqot; adaptiv media qo'llab-quvvatlash tajriba va mahorat amaliyot; kommunikativ media qo'llab-quvvatlash muhokama, munozara; samarali media qo'llab-quvvatlaydi fikrlarni ifodalash, modellashtirish, ifodalash. Yuqorida ta'kidlab o'tilganidek, zamonaviy ommaviy axborot vositalari, axborot va raqamli texnologiyalardan foydalanish chet tillarini o'qitish va o'qish, yozish, tinglash va nutq qobiliyatlarini rivojlantirishning ajralmas qismiga aylandi, shuningdek, so'z boyligini kengaytirish, talaffuzni yaxshilash, motivatsiya va tayyorgarlik talaba madaniyatlararo muloqot uchun ingliz tilidan foydalanishga aylandi. Ushbu maqolaning boshida biz chet tillarini o'qitishda raqamli ta'lim vositalarining samaradorligini tahlil qilish uchun D. Laurillardning ta'lim vositalari tasnifini qabul qilishni taklif qildik.

Tadqiqot natijalari ushbu tezisni tasdiqladi. Qabul qilingan tasnifdan foydalanib, biz universitetlarda chet tillarini o'qitishda qo'llaniladigan zamonaviy o'quv vositalari doirasini o'rganib chiqdik. Biz raqamli ommaviy axborot vositalarining pedagogik samaradorligini tahlil qildik va ularni funksiyalari va talabalarning o'quv tajribasiga qo'shgan hissasiga ko'ra to'rt turga ajratdik. hikoya, interaktiv, kommunikativ va samarali. Taklif etilayotgan analitik tasnifi ishlatiladigan ommaviy axborot vositalari turi va ta'lim alohida rejimida o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri munosabatni ko'rsatadi: hikoya media mablag' orqali o'rganish engillashtirish, interaktiv media kashfiyot orqali o'rganish rag'batlantirish, adaptiv media taklif hidoyat kashfiyot, kommunikativ media muhokama orqali o'rganish rag'batlantirish, samarali media yangi mahsulot ishlab chiqish orqali o'rganish rag'batlantirish. Tahlil doirasini kengaytirish uchun biz D.Laurillard tasnifini takomillashtirdik, uning doirasida ikkita qo'shimcha jihatni o'z ichiga oladi, ya'ni

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

chet tillarini o'qitishda foydalaniladigan raqamli ta'lim vositalarining til o'rganish maqsadlari va umumiy o'quv maqsadlariga erishishdagi hissasidir. Chet tillarni o'qitishda qo'llaniladigan o'quv vositalarini o'rganish shuni ko'rsatadiki, Davlat universitetlarda chet tillarini o'qitishga hikoya qiluvchi, interaktiv, kommunikativ va samarali ommaviy axborot vositalari samarali integratsiyalangan bo'lib, talabalarga turli xil o'quv tajribalarini taqdim etadi.

Biroq, bizning ta'lim muhitimizda tegishli ta'lim vositalarining etishmasligi tufayli chet tillarini o'qitishda adaptiv vositalardan foydalanilmaydi. Shu sababli, adaptiv ommaviy axborot vositalarining o'qitish salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun universitetlar chet tili kurslari uchun simulyatsiyalar va virtual muhitni loyihalashtirishga imkon beradigan texnik echimlarni topishlari juda muhimdir. Tadqiqotimizda biz raqamli ta'lim vositalarining to'liq ta'rifini taklif qildik va chet tillarini o'qitish kontekstida ta'lim vositalari va media pedagogikasi atamalarini tahlil qildik. Bizning natijalarimiz shuni ko'rsatadiki, ommaviy axborot vositalari chet tillarini o'qitishga qo'shilganda nafaqat 4 ta asosiy til ko'nikmalarini (o'qish, yozish, tinglash va gapirish) rivojlantiradigan samarali pedagogik vosita, balki uning muhim qismini ta'minlaydigan samarali media-ta'lim uchun asosdir. raqamli media. Ushbu xulosa talabalarning til va umumiy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun raqamli ommaviy axborot vositalarining samaradorligi haqidagi tasavvurlarini o'rganish uchun tasdiqlangan. So'rov natijalari shuni ko'rsatadiki, ko'pchilik talabalar zamonaviy raqamli ommaviy axborot vositalarining har ikki turdagi ko'nikmalarni yaxshilash uchun pedagogik salohiyatini qadrlashadi.

Xulosa qilib aytganda, media-ta'lim va chet tillarini o'rganish integratsiyasi bugungi kunda zamonaviy universitetlarda qo'llaniladigan eng istiqbolli innovatsion ta'lim texnologiyasi bo'lib qolmoqda. Media ta'lim va chet tillarini o'rganish bir-birini rivojlantiradi va mustahkamlaydi, talabalar uchun boy o'quv tajribalarini yaratishning kuchli usulini shakllantiradi.

References

1. I. Abakumova, G. Zvezdina, A. Grishina, et al., E3S Web of Conf., 210, 18017 (2020), doi:10.1051/e3sconf/202021018017
2. T. Shkil, T. Belikova, E3S Web of Conf., 210, 18008 (2020), doi:10.1051/e3sconf/202021018008
3. G. Radchenko, S. Pervukhina, E3S Web of Conf., 210, 18036 (2020), <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202021018036>

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

4. O. Usacheva, M. Chernyakov, Higher Education in Russia, 5(29), 53-62 (2020), doi:10.31992/0869-3617-2020-29-5-53-62 [CrossRef] [Google Scholar]
5. A. Verbitsky, Homo Cyberus, 1(6) (2019), http://journal.homocyberus.ru/Verbitskiy_AA_1_2019
6. D. Laurillard, Rethinking University Teaching: A Conversational Framework for the Effective Use of Learning Technologies (2013), <https://doi.org/10.4324/9781315012940>
7. S. Brown, I. Cruickshank, Pedagogical Re-engineering: Using Laurillard's Taxonomy of Educational Media to Guide Curriculum Design (2003)
8. S. Brown, International Journal of Heritage Studies, 12(5), 412-426 (2006), doi: 10.1080/13527250600821571
9. W. M. Chan, K. N. Chin, M. Nagami, T. Suthiwan, Media in Foreign Language Teaching and Learning (SSFLE, 2011)
10. R. Al-Zou'bi, Thinking Skills and Creativity, 39 (2021), doi: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2020.100782>
11. Tursunovich, R. I., & Ataboyev, I. M. (2023). THE IMPORTANCE OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN TECHNICAL HIGHER EDUCATION SYSTEM. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES, 2(15), 12-18.
12. Tursunovich, R. I., & Turgunova, F. R. (2023). COGNITIVE APPROACH IN TEACHING ENGLISH AS MOTIVATIONAL FEATURES. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES, 2(15), 25-33.
13. Tursunovich, R. I., & Ataboyev, I. M. (2023). STUDY OF THE THEORY OF GRAMMATICAL COMPETENCE. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES, 2(15), 6-11.
14. Tursunovich, R. I., & Turgunova, F. R. (2023). EFFECTIVE GAME TECHNOLOGIES FOR PRESCHOOLERS'SPEECH. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 1(11), 29-34.
15. Tursunovich, R. I., & Turgunova, F. R. (2023). FORMATION OF CRITICAL THINKING IN SCHOOLCHILDREN. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 1(11), 35-40.
16. Tursunovich, R. I., & Ataboyev, I. M. (2023). INGLIZ GAZETA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARIDA SARLAVHALARNING

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

ISHLASHI. MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH, 2(19), 22-28.

17. Tursunovich, R. I., & Ataboyev, I. M. (2023). GAZETA USLUBINING ASOSIY XUSUSIYATLARI. DAVRIY NASHRLAR SARLAVHALARINING ROLI VA AHAMIYATI. MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH, 2(19), 29-38.
18. Tursunovich, R. I., & Ataboyev, I. M. (2023). HOW CAN STUDENTS GAIN INTEREST IN LEARNING ENGLISH?. MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH, 2(19), 16-21.
19. Ataboyev, I. (2022). isroilataboyev2@ gmail. com FANTASTIK JANR ASARLARIDA XAYOLIY TILNING SIRLI VAZIFASI: FANTASTIK JANR ASARLARIDA XAYOLIY TILNING SIRLI VAZIFASI. Журнал иностранных языков и лингвистики, 4(4).
20. Ataboyev, I. (2022). isroilataboyev2@ gmail. com FRAZEOLOGIK EVFEMIZMLARNING DISKURS TAHLILI: INGLIZ TILINI O'QITISHDA EKSPERIMENTAL MA'LUMOTLAR: FRAZEOLOGIK EVFEMIZMLARNING DISKURS TAHLILI: INGLIZ TILINI O'QITISHDA EKSPERIMENTAL MA'LUMOTLAR. Журнал иностранных языков и лингвистики, 4(4).

